

FARMASIALIITTO

Työhyvinvoinnin portaat

11.1.2022

Teemana

TURVALLISUUS

PAREMPI TYÖ
BÄTTRE ARBETE
BETTER WORK

Päivi Rauramo, asiantuntija TtM

Työturvallisuuskeskus TTK

Paivi.rauramo@ttk.fi

TURVALLISUUSTEEMA

- Turvallinen työ ja työympäristö
- Ristiriidat työyhteisössä
- Luottamuksen rakentaminen

Työhyvinvoinnin portaat

Työn pysyvyys, riittävä
toimeentulo, turvallinen työ ja
työympäristö sekä
oikeudenmukainen, tasa-
arvoinen ja yhdenvertainen
työyhteisö.

2. TURVALLISUUS, LUOTTAMUS, turvallisuuden tarve

Turvallisuus

Mistä turvallisuus muodostuu?

Ihmisen perustarpeet

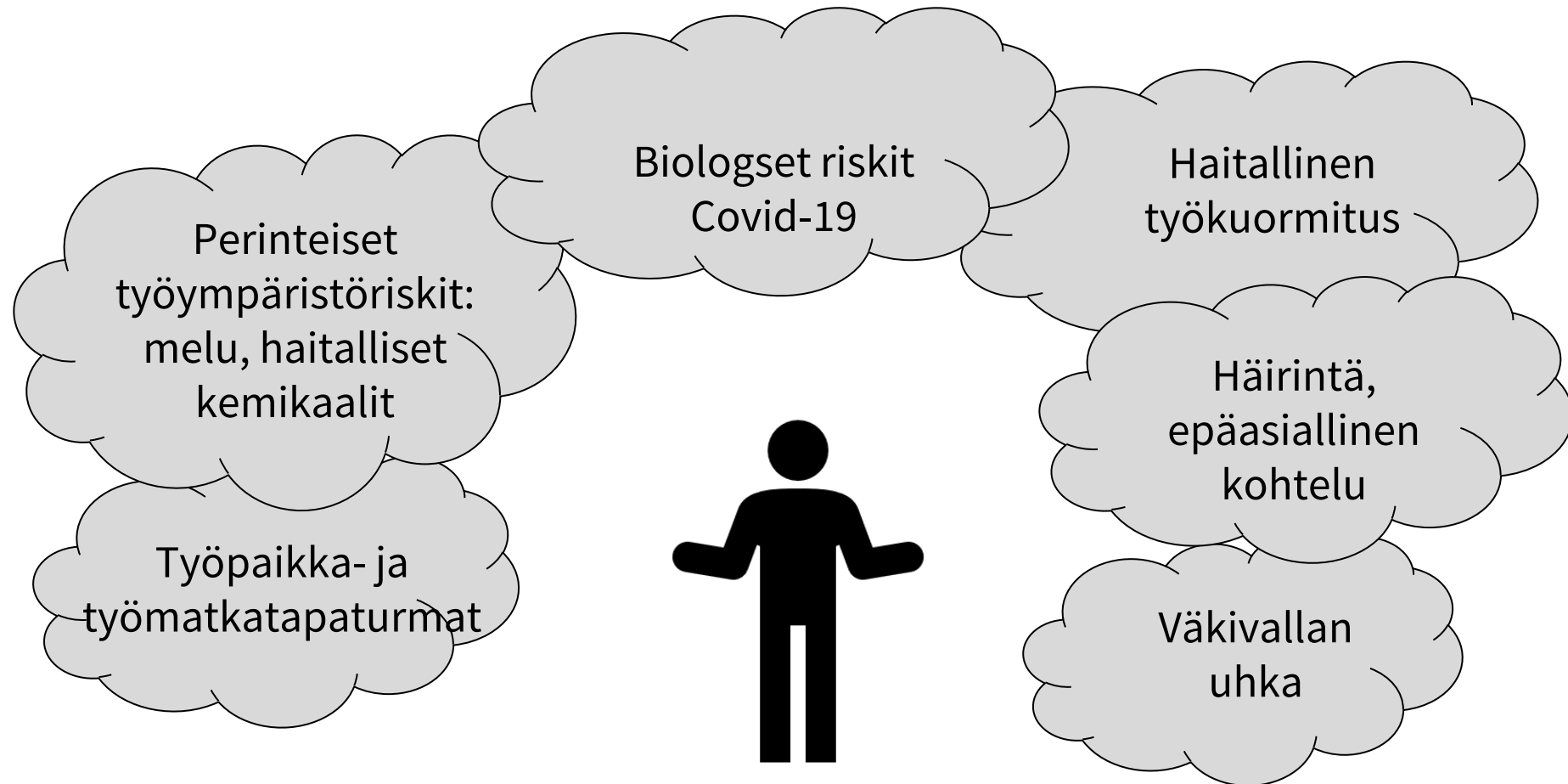
TURVALLISUUS

- fyysinen
- työhön ja toimeentuloon liittyvä
- psykologinen ja moraalinen turvallisuus
- terveyteen ja omaisuuteen sekä
- rikoksien torjuntaan liittyvä turvallisuus.

(Maslow 1943)

Turvallisuus- ja terveysriskit työssä

TYÖSUOJELUTOIMINTA TYÖPAIKALLA

TAVOITTEENA:

Turvalliset ja terveelliset työolot

Työkyvyn ylläpito

Turvallisuusjohtaminen

Työsuojelun yhteistoiminta

TYKY-toiminta

- käytössä olevat tilat ja työtilojen verkosto
- tilajärjestelyt
- sisustus-, kalustus- ja varusteratkaisut
- koneet, laitteet, sisäilmasto, akustiikka, valaistus

**FYYSINEN JA
TEKNINEN
työympäristö**

- työn johtaminen ja organisointi
- yhteistyö
- viestintä ja vuorovaikutus
- yksilöllinen käyttäytyminen työyhteisössä

**PSYKO-
SOSIAALINEN
työympäristö**

**TYÖTAPATURMIEN
TORJUNTA**

**TOIMINNALLINEN
työympäristö**

- työ
- työasennot ja -liikkeet

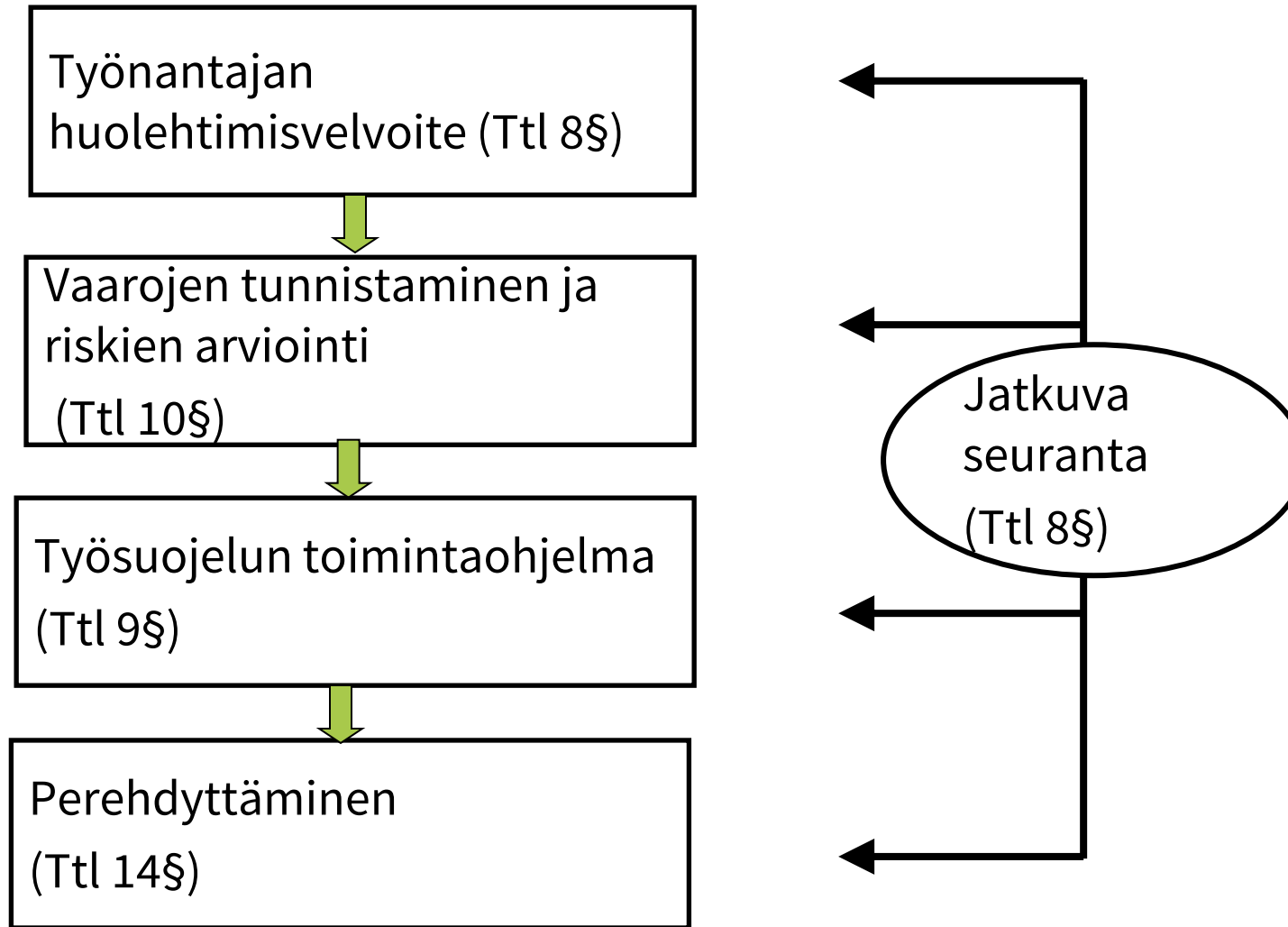
**VIRTUAALINEN
työympäristö**

- teknologiaratkaisut, välineet, erilaiset sovellukset
- alustat ja palvelut toiminnalle, joka tapahtuu useiden käyttöliittymien avulla.

Toimintamalleja ja arviointimenetelmiä:

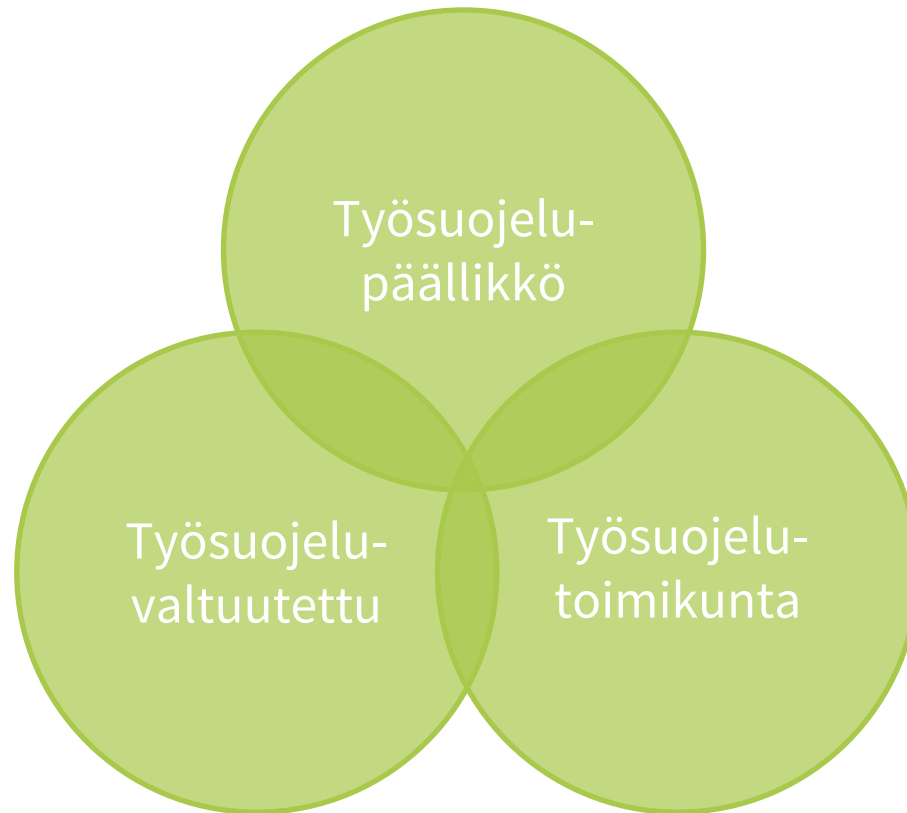
- ☐ Työsuojelun toimintaohjelma
- ☐ Riskien arviointi
- ☐ Toimintaohjeet
- ☐ Perehdytys
- ☐ Koulutus
- ☐ Työtapaturmatilastot
- ☐ Turvallisuushavainnot
- ☐ Sairauspoissaolot
- ☐ Työpaikkaselvitys
- ☐ Terveystarkastukset
- ☐ Työkyvyn arviointi ja seuranta
- ☐ Tietojen antaminen ja ohjaus
- ☐ Ensiapu

Turvallisuusjohtamisen perusmalli

Työsuojelun yhteistoiminta

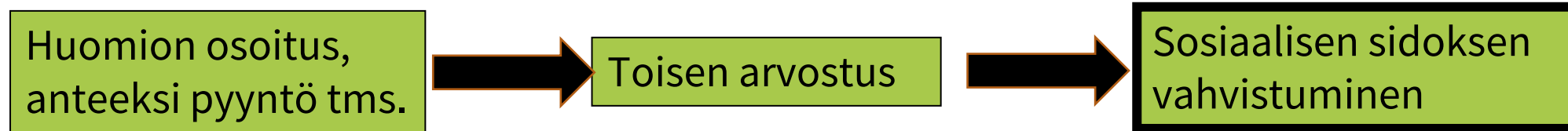
Ristiriidat työyhteisössä

Ymmärryksen luominen

RISTIRIITAMALLI

YHTEISYMMÄRRYS

RISTIRIITOJEN TAUSTAA

Työyhteisön ristiriitojen taustaa

Työyhteisön muutos- ja kriisitilanteet

- Organisaatiomuutokset
- Äkilliset kriisitilanteet: irtisanomiset
- Ympäristön odotukset vs. omat tavoitteet
- Epäselvät tavoitteet
- Johtajuuden ongelmat
- Tiedonkulun ongelmat

Yhteisöllinen stressi ja työuupumus

- Organisaation väsyminen jatkuviin muutoksiin
- Henkilöresurssien vähyys työn määrään nähden

Kärjistyneet yhteistyöongelmat

- Yhteisön jäsenten välillä
- Esimiehen, tiimin ja organisaation välillä
- Syntipukki-ilmiö
- Kiusaaminen

Yksilölähtöiset ongelmat

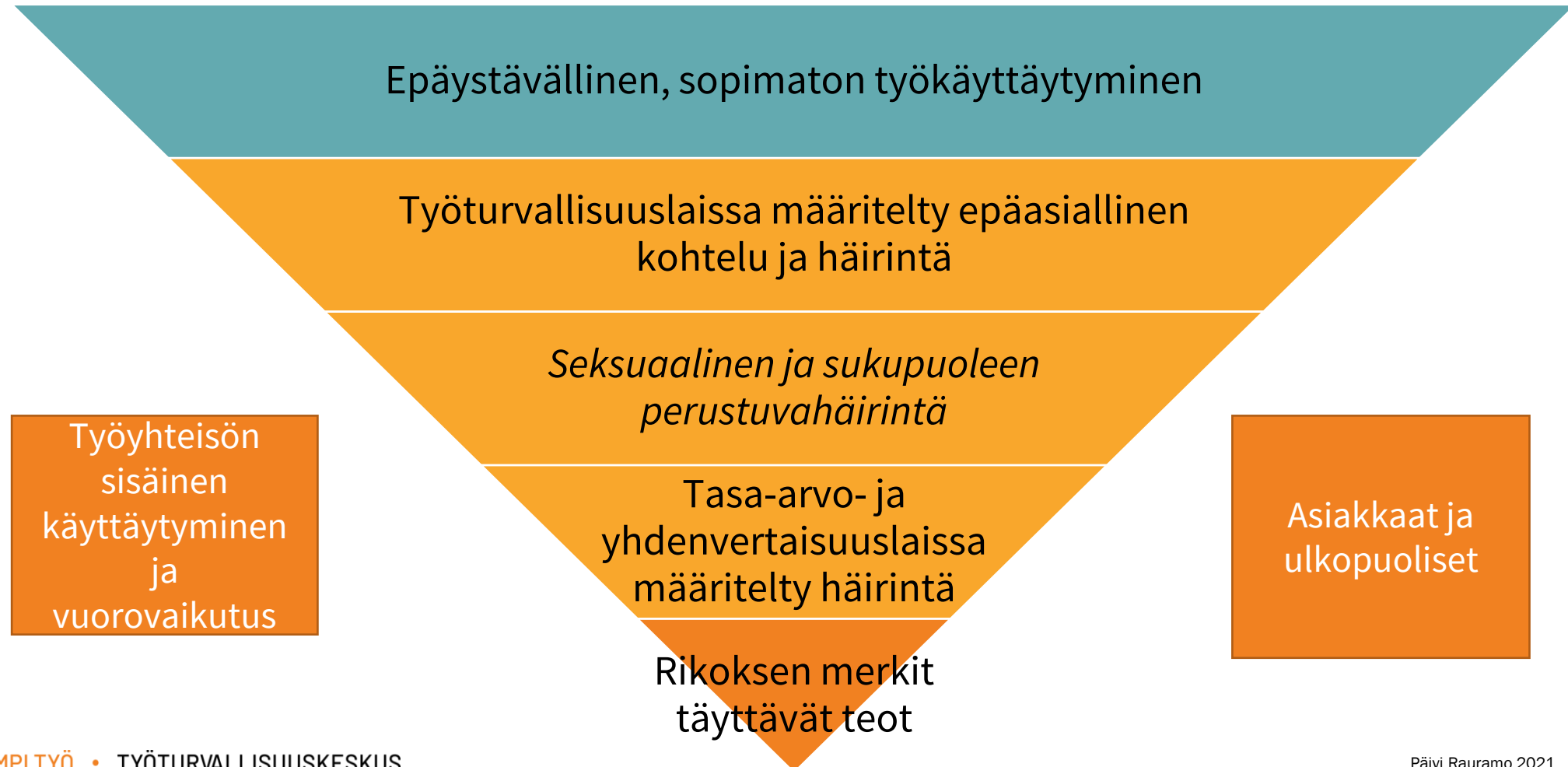
- Elämänkriisi
- Työuupumus
- Mielenterveysongelmat
- Alkoholiongelmat
- Motivaatio-ongelmat
- Velvollisuuksien laimin lyöminen, väärinkäytökset
- Osaamiseen liittyvät puutteet

Työyhteisön ongelmakierteen vaiheet

(Järvinen 1998)

Käsitteistä

JOKAINEN KOHTAAMINEN VAIKUTTAA

Itsetunnon ja elämänuskon vahvistuminen

- Tervehtiminen
  - Hymy
  - Myönteinen palaute
  - Kuuntelu
  - Tuen ja myötätunnon osoittaminen
- innostusta
  - motivaation vahvistumista
  - aktiivisuutta
  - terveyttä
  - työkyvyn vahvistumista
  - työn tuloksellisuutta

Mielipahakertymä

- Epäasiallinen kohtelu
  - Häirintä, kiusaaminen
  - Seksuaalinen häirintä
  - Syrjintä
- masentuneisuutta
  - työhaluttomuutta
  - unettomuutta
  - sairauksia, sairauspoissaoloja
  - työkyvyttömyyttä
  - ennen aikaista eläkkeelle jäämistä

Varhainen välittäminen, puuttuminen

- Havainto, huolestuminen, välittäminen
- Puheeksi otto
  - Kuka tahansa työyhteisössä
  - Kuormittuminen, käyttäytyminen, työhön liittyvät häiriöt, normien rikkominen
- Keskustelu
  - Kahdenvälinen
  - Tukihenkilö tarvittaessa
- Työnantajan/esihenkilön vastuu
- Työterveyshuolto
- Ryhmäneuvottelu, sovittelu
  - Asianosaiset, esimies, tukihenkilöt tai fasilitaattori
- Seuranta

Työnantajalle

- 1.** Kun työntekijä on ilmoittanut työnantajalle joutuneensa työssään häirinnän kohteeksi, työnantajalla on velvollisuus ryhtyä käytettävissä olevin keinoin toimiin häirinnän poistamiseksi.
- 2.** Jos työpaikalla on sovittu toimintatavat häirintäasian käsittelyyn, noudata niitä.
- 3.** Kuule asianosaisia ja selvitä tapahtumien kulku puolueettomasti.
- 4.** Selvittelyn jälkeen tee asiassa johtopäätökset sekä toteuta toimet, jotka tulee tehdä tilanteen ratkaisemiseksi.
- 5.** Jos katsot asiassa olevan kyse kielletystä häirinnästä, sinun tulee lopettaa häirintä käytettävissä olevin keinoin.
- 6.** Kerro ilmoituksen tehneelle työntekijälle johtopäätökset ja ratkaisut perusteluineen.
- 7.** Johtopäätökset, annetut ohjeet ja mahdolliset määräykset on suositeltavaa kirjata ylös.

Työsuojeluvaltuutetun rooli

- Tiedon välittäminen (kirjallinen, koulutus)
- Toimintamallien rakentamiseen osallistuminen
- Asian esiin nostamiseen rohkaisu
- Yksilöllinen tuki
- Asian eteenpäin vieminen yhdessä asiakkaan kanssa
- Ei vastuuta selvittämisestä

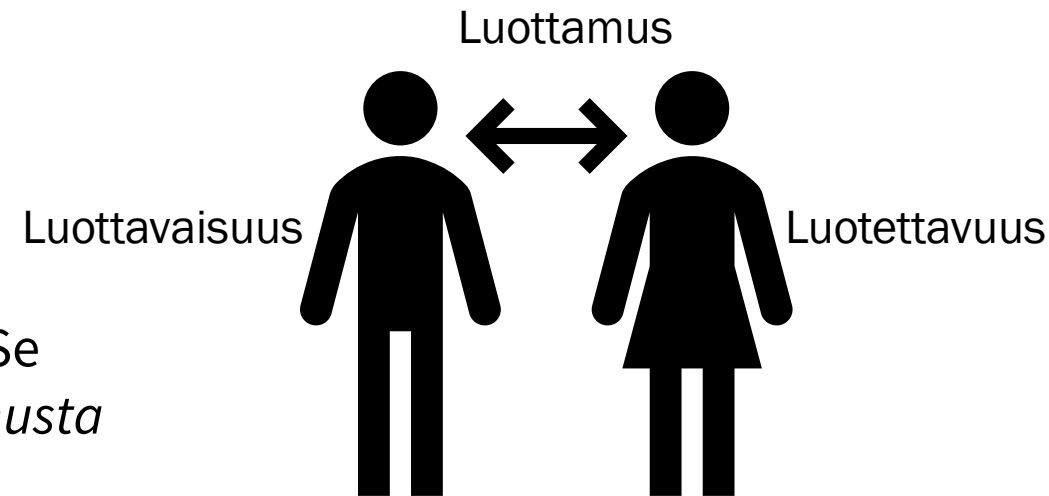

Luottamus

- *Yksilön tai organisaation halu ja kyky ottaa riskiä tai asettua alttiiksi tilanteissa, mihin liittyy epävarmuutta ja myönteisiä odotuksia toisen aikeista.*

- *Kirsimarja Blomqvist, professori LUT*

- Voima l. vuorovaikutuksen voimakkuutta kuvaava vektorisuure, jolla on sekä suuruus että suunta.
- Tunne- ja tietopohjainen
- Voidaan määritellä tunteeksi, joka kohdistuu johonkin. Se voi olla positiivista *luottamusta*, negatiivista *epäluottamusta* tai neutraalia tunnetta.

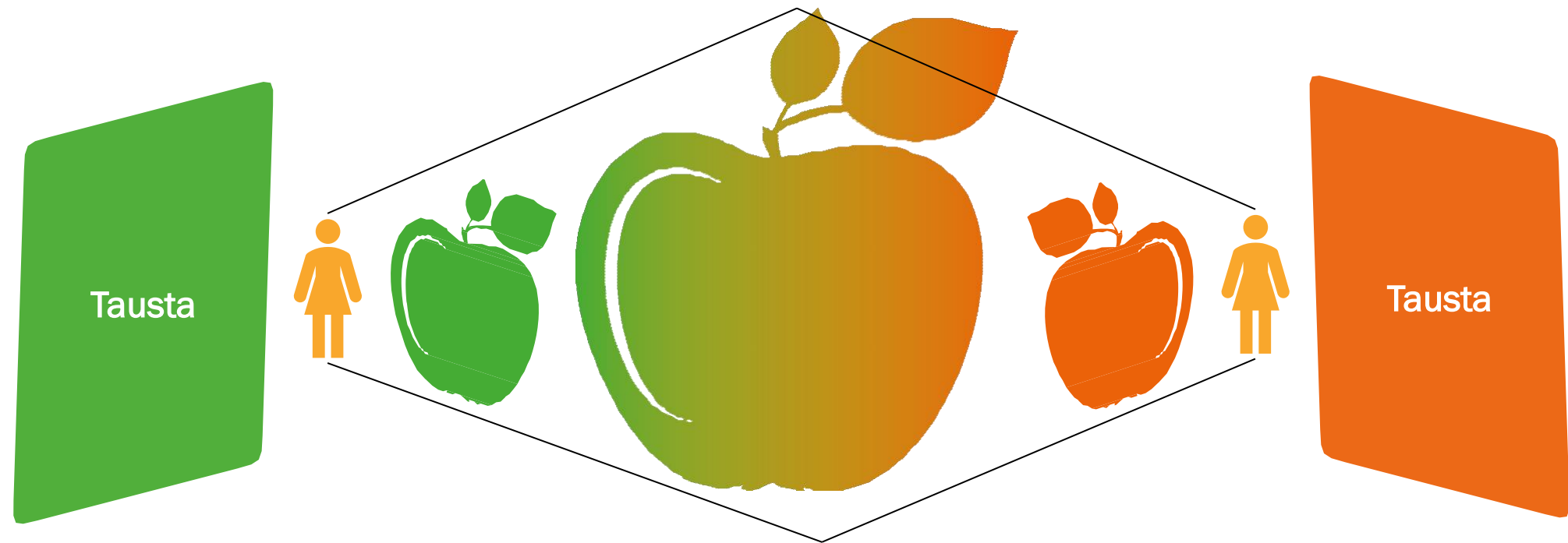
Luottamuksen jatkumo

Minkäläistä käyttäytymistä seuraa?

Luottamus synnyttää luottamusta

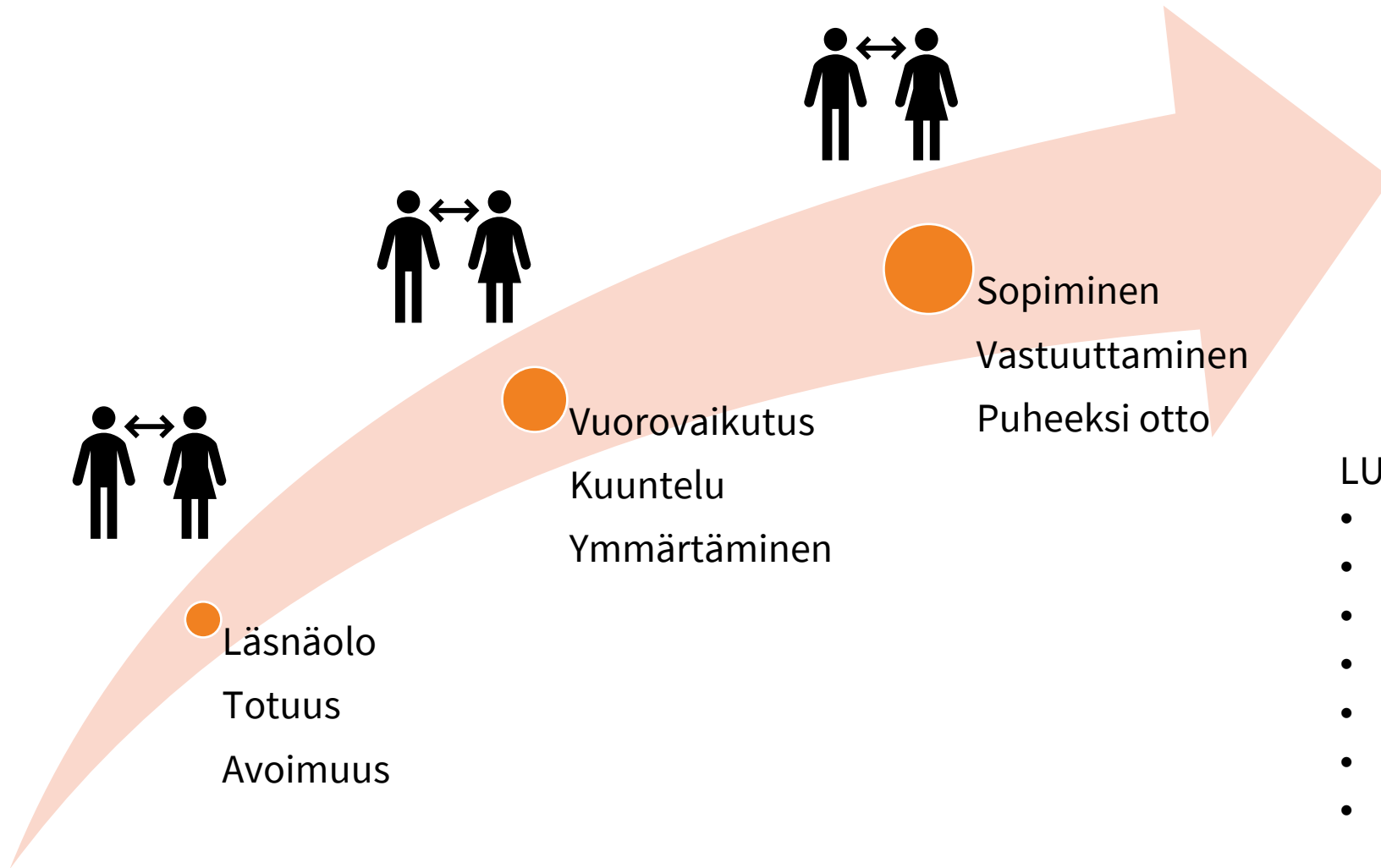
Tarkasteltava asia värittyy ihmisen taustan mukaan
Samankaltaisuus rakentaa luottamusta. Mitä yhteistä meillä on?

Tausta

- Asenteet
- Tiedot
- Kokemusvarasto
- Uskomukset
- Pelot
- Olettamukset
- Tulkinnat
- Mieltymykset
- Arvostukset
- Tavoitteet
- Tehtävä

Luottamuksen rakentuminen

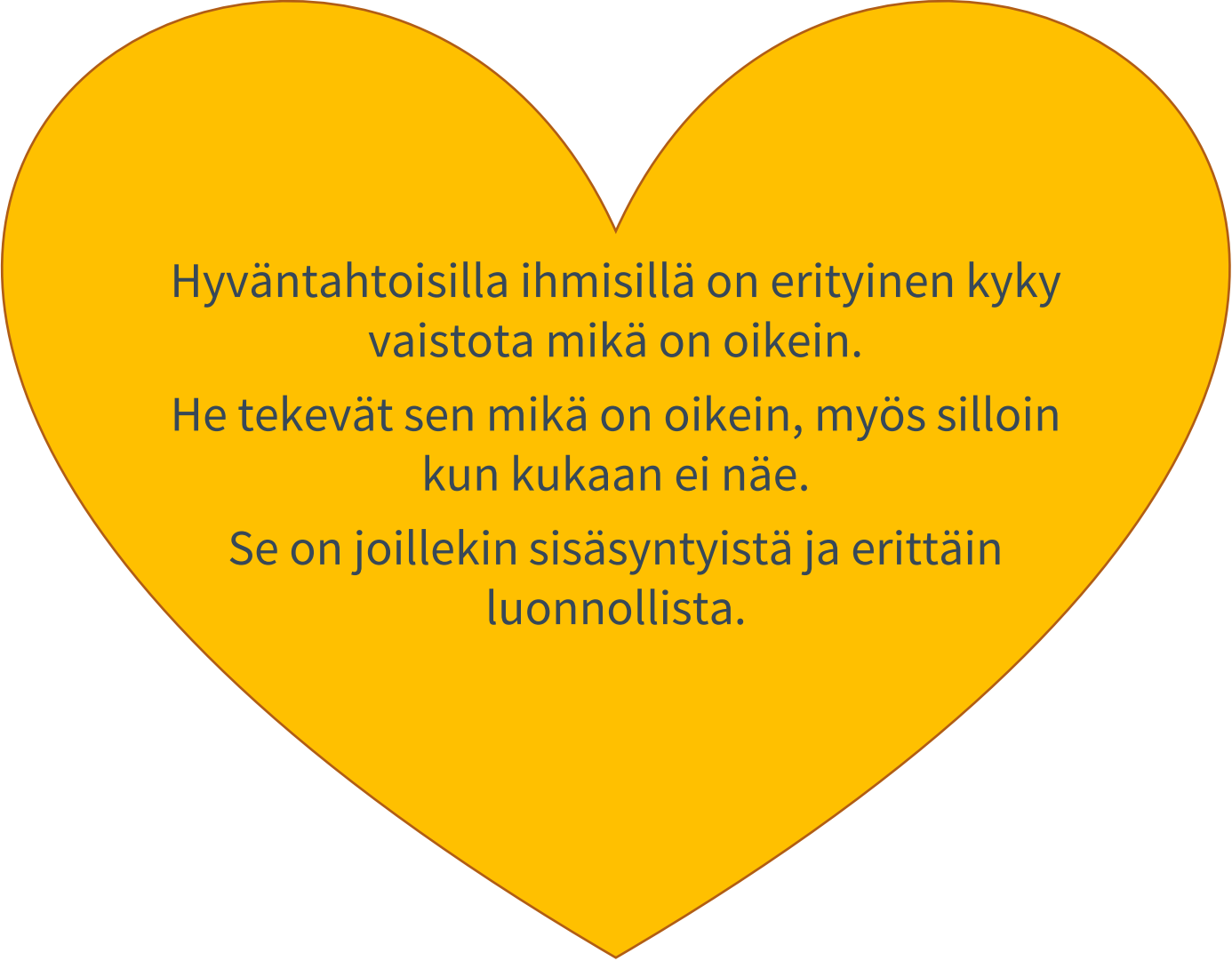

LUOTTAMUKSEN ARVOPOHJAA

- Oikeudenmukaisuus
- Johdonmukaisuus
- Osallistuminen
- Läpinäkyvyys
- Vastavuoroisuus
- Psykologinen turvallisuus
- Hyväntahtoisuus

Hyväntahtoisuus

Henkinen johtajuus

Hyväntahtoisilla ihmisillä on erityinen kyky
vaistota mikä on oikein.

He tekevät sen mikä on oikein, myös silloin
kun kukaan ei näe.

Se on joillekin sisäsyntyistä ja erittäin
luonnollista.

Luottamuksen psykologiaa

- Luottamus on ihmisen persoonallisuuden piirre: kognitiivinen, emotionaalinen ja käyttäytymiseen liittyvä.
- Perusluottamus itseen ja ympäristöön: ihmisen ensimmäisen ikävuoden aikana syntyvä.
- Identiteetti tarvitsee turvan ja luottamuksen kokemuksen, jotta ihminen pystyy muodostamaan tyydyttäviä ihmissuhteita.
- Itseluottamus vaikuttaa tapoihin hahmottaa maailmaa ja tehdä tulkintoja ympäristöstä
- Heikon itseluottamuksen kautta muita ihmisiä voidaan pitää herkästi uhkaavana.
- Luottamus on olennainen osa hyvinvointia ja ihmisen identiteettiä.

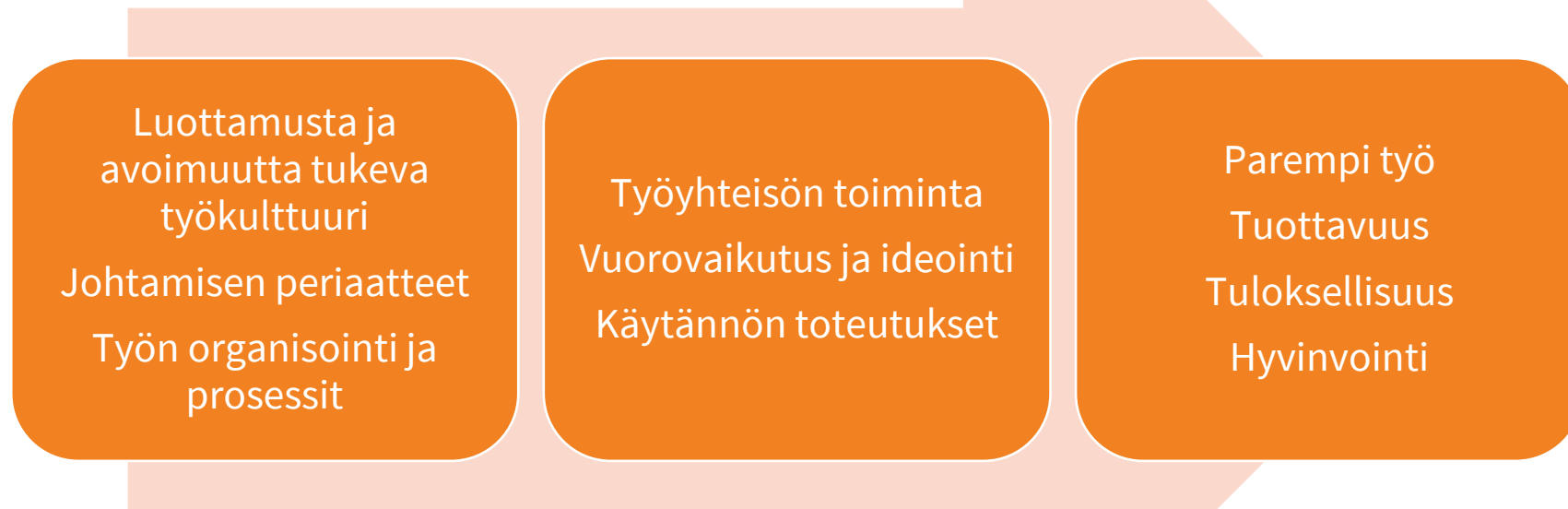
Luottamuksen sosiologiaa

- Luottamus on tulos kertyneistä kokemuksista, asteittain kehittyvä prosessi.
- Luottamus on jonkin antamista itsestään, itsensä paljastamista toiselle. Luottamukseen kuuluu riski.
- Luottamuksen olemassaolo on elintärkeä osa kaikkia kestäviä sosiaalisia vuorovaikutussuhteita.
- Keskinäinen, vakaa luottamus yksilöiden välillä on elinehtona myös kaikelle pitemmän tähtäimen sosiaaliselle järjestykselle ja jatkuvuudelle.
- Yhteiskunnallisesta näkökulmasta on tärkeää, että ihmiset luottavat **keskeisiin instituutioihin ja niiden toimintakykyyn.**

Luottamus on organisaation kannalta tärkeää sosiaalista pääomaa.

- Sosiaalinen pääoma kuvaa avointa dialogia ja tasavertaisesta yhteisöllisyyttä.
- Sen mekanismit, luottamus ja vuorovaikutus, edistävät tiedon kulkua ihmiseltä toiselle.
- Tällöin rakennetaan yhteisiä merkityksiä ja yhteistä ajattelua tulevaisuudesta ja tavoitteista.
- Työn arvo syntyy vuorovaikutustilanteissa ja keskusteluissa ryhmissä ja verkostoissa.

Toisiinsa luotavien tiimien jäsenet...

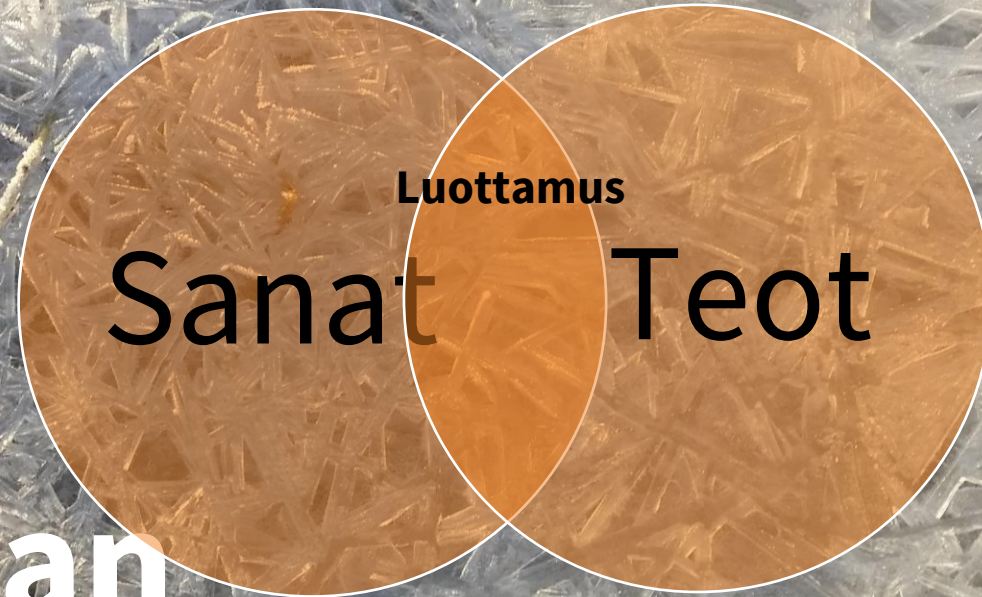
- Myöntävät heikkoutensa ja virheensä
- Pyytävät apua ja antavat palautetta
- Hyväksyvät omiin vastuualueisiinsa liittyvät kysymykset ja avun tarjoamisen
- Antavat toisilleen mahdollisuuden ennen kuin tekevät negatiivisen johtopäätöksen
- Arvostavat toistensa taitoja ja kokemusta
- Käyttävät yhdessä aikaa ja energiaa tärkeisiin asioihin
- Pyytävät ja antavat anteeksi epäröimättä
- Odottavat palavereita ja muita yhdessä työskentelemisen tilaisuuksia.

Jos luottamus puuttuu

- Heikkouksia ja virheitä salataan toisilta
- Apua ei pyydetä eikä rakentavaa palautetta anneta
- Apua ei tarjota oman vastualueen ulkopuolella
- Tehdään johtopäätöksiä muiden pyrkimyksistä yrittämättä selvittää niitä
- Toisten taitoja ja kokemuksia ei haluta ottaa huomioon
- Aikaa ja energiaa tuhlataan, jotta voitaisiin tehdä vaikutus muihin
- Ollaan kateellisia ja pitkävihaaisia
- Etsitään syitä, jotta voidaan välttää viettämästä aikaa yhdessä.

Miten rakennan luottamusta?

Luottamusta rakentamaan ja lujittamaan

- Luottamuksen rakentaminen pohjautuu organisaation ja **työyhteisön kulttuuriin**.
- Pitää voida luottaa myös organisaatioon.
- Tarvitaan luottamukseen perustuvia **yhteistyömalleja ja -taitoja**. Nämä muuttavat kulttuuria vähitellen.
- Tarvitaan **herkkyyttä, aktiivisuutta, pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta**.
- Yhteisöllisyyden ja yksilöllisen **kohtaamisen tukeminen** on keskeistä.
- **Johdon ja henkilöstön edustajien vuoropuhelu** on tärkeää.
- [Hyvät kokouskäytännöt, yhteistyö, yhteistoiminta ja vuorovaikutus.](#)
- Luottamusta on vaikea mitata.
- Tilanneanalyysi: Mitkä asiat ovat horjuttaneet luottamusta? Mitä on tapahtunut?
- Ei syyttelyä eikä turhaa negatiivista tunnekuormaa! Erilaisuuden ja erilaisten tuntemuksien hyväksyminen.

Arvot käytäntöön ja luottamusta lujittamaan yhdessä!

- Luottamustunti haastaa työpaikkojen tiimejä keskustelemaan luottamuksesta ja tekemään luottamuslupauksia.
- Tiimien keskustelualustana käytetään Työturvallisuuskeskuksen tuottamaa Luottamustunti-verkkotyökirjaa.

www.ttk.fi/luottamus

Työhyvinvoinnin portaat

Työkirja

TYÖHYVINVOINTISUUNNITELMA

Kiitos!

paivi.rauramo@ttk.fi

